

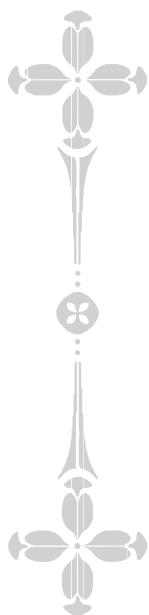
MARTINA MONOŠOVÁ

LES
U VOJVODKYNE

PRÁDEKČIN DT

SOPHIE

MARTINA MONOŠOVÁ

LES
U VOJVODKYNE

MARENČINPT

*Na tomto mieste si dovoľujem poďakovať za pomoc
a spoluprácu pri objasňovaní niektorých historických
faktov vedeckej pracovníčke Historického ústavu Slovenskej
akadémie vied, pani Diane Duchoňovej, PhD.*

Ďalej ďakujem za pomoc mojej mame a môjmu bratovi.

Venujem Mirke. Chýbaš mi! R.I.P.

© Martina Monošová, 2018

© Marenčin PT, spol. s r. o., 2018

Jelenia 6, 811 05 Bratislava, Slovakia

www.marencin.sk marencin@marencin.sk

Cover © Martina Monošová

Layout © Marenčin Media, s. r. o.

Jazyková úprava Linda Benkovičová

726. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-569-0224-0 (viaz.)

ISBN 978-80-569-0225-7 (ePDF)

ISBN 978-80-569-0226-4 (ePub)

*„V moci, utrpení a smrti býváme sami.
Len láska z nás robí súčasť všetkého.“*

Martina Monošová

I. KÝM SA KRÁSNA
NEZNÁMA
PREBERIE

Koniec leta, roku Pána 1531

I.

Lorenza de Frantelli, barónka de Nançay, sa chystala do postele. Na svojom kľačadle práve odriekala modlitbu, keď jej rozospatú pozornosť napriek zvukom búrky upútalo aj čosi iné, čosi ako búchanie na hlavnú bránu. Zasekla sa uprostred vety a hodnú chvíľu napínala uši. V rozľahlých, studených a pevných múroch zámku Anet zvykla začuť len klopot konských kopýt z nádvorja, keď sa z mesta cez deň či v noci vracal správca, alebo kroky služobníctva za dverami na chodbe. Ale v počasí, aké teraz vonku vládlo, pri ohlušujúcom hučaní vetra, náporoch dažďa a občasných bleskoch a hromoch, si mladá rozospatá barónka nemohla byť istá, čo skutočne začula.

Zvedavosť Lorenzu celkom prebrala. Priskočila ku dverám, nedočkavo na ne položila dlane, až jej jediný zlatý prsteň slabo túkol o ich drevo. Tuho na ne pritlačila ucho, no nič zvláštne už nezačula. Čepiec na spanie sa jej pritom zvrtol nakrivo, až jej spod neho vypadlo zopár ako uhoľ čiernych kučeravých prameňov vlasov a orámovali jej peknú súmernú tvár s detsky baculatými lícami a výraznými očami orieškovej farby. Ak by naozaj prišla do zámku takto neskoro návšteva, za dverami jej komnaty by to už vrelo. Ale nech sa pokúšala natrčať uši, ako chcela, žiaden lomoz nenastal. Po dlážke chodieb a ani po schodoch sa nerozbehli kroky náhliaceho sa služobníctva. Koniec koncov nikoho nečakali, ani v túto hodinu a už asi ani – nikdy. Za ňou návštevy nechodili, a hoci na Anete nebola paňou, potešilo by ju, ak by sa v tichom živote predčasnej vdovy znovu čosi dialo. Čokoľvek.

Lorenza v rovnakej nádeji podišla k oknu a odhrnula ťažký záves. Kvôli svojej pomerne nízkej postave sa musela veľmi natiahnuť, ako chcela vyzrieť cez okno, až si to napokon v tomto nečase rozmyslela. Vo svetle bleskov sa cez farebné vitrážové plôšky obloka aj tak črtali len konáre kývajúcich sa stromov, ktoré ohromná sila vetra ohýbala skoro až k zemi. Ráno preto nájdú na okraji lesa vyvrátenú obrovskú starú borovicu.

Napadlo jej, či by nemala zbehnúť dolu a presvedčiť sa, že je všetko v poriadku, tie zvuky pred chvíľou si predsa nevymyslela! No nepatrišlo sa, aby

šľachtická blúdila bezdôvodne po nociach dlhými chodbami rozľahlého zámku. Služobníctvo ju, Lombardanku, aj tak malo za čudáčku.

Mladá barónka sa strápene vrátila k svojmu kľačadlu, kolená zaborila do vlastných stôp pomerne vydraného zamatu jantárovej farby a popritom sa jej pohľad pokľzol na župane, prehodenom cez peľasť. Jeho jemná výšivka si pamätala omnoho vášnivejšie časy.

Hlboko si vzdychla, spomenúc si na manželove ohnivé objatia v ich prvú a jediná spoločnú noc pred dvoch rokov, až sa jej zatočila hlava – vždy sa jej pri tej spomienke zatočila hlava...

Ach, najdrahší Roger! Ako jej len chýbal!

V tú spoločnú noc nepočala a manželstvo sa nenaplnilo, preto nevedela, či ju z panstva neposlú preč. Podľa Salického práva jej tu vonkoncom nič nepatrilo, ale doposiaľ ju odtiaľto nikto nevyháňal. Rogerov starý otec, majiteľ zámku, vojvoda Louis de Brézé, si ju tu po celý ten čas zjavne nechával ako poslednú živú pamiatku na nebohého milovaného vnuka. Lenže pred mesiacom zomrel aj vojvoda de Brézé, a tak barónka Lorenza netušila, čo s ňou bude ďalej, veď pokrвне nepatrila do rodiny. Teraz sa vlády na Anete ujímala vojvodova vdova Diana, a teda opäť hrozilo, že ju hocikedy požiada, aby si zbalila svoje veci a odišla. Lenže Lorenza sa nemá kam vrátiť.

Diana, druhá manželka vojvodu de Brézé, Lorenzu nikdy rada nemala a nič na tom nemenilo, že sa k nej navonok správala s úctou. Ale napríklad okamžite po Rogerovej tragickej smrti na bojisku musela Lorenza odložiť všetky ozdoby. Dokonca i klenoty a vzácne darčeky, čo dostala ako svadobné dary od manžela. Nechali jej len svadobný prsteň, nejaké spony do vlasov a aj tento vyšívaný damškový županček jej dovolili naďalej používať iba vďaka jeho tmavomodrej farbe. Inak slúžka dostala od vojvodkyne Diany rozkaz všetko necudné, čiže farebné a veselé, barónke vyhodiť.

Lorenze neprekázalo, že jej vtedy vzali šperky a obliekli ju do čiernej. Nebúrila sa. Stratila Rogera, svet jej už nemal čo ponúknuť. Načo by sa strojila?

Nezaujímal ju ani rušný spoločenský život, ktorý rodina vojvodu de Brézé viedla pri kráľovskom dvore a ktorý občas doliehal aj do Anetu pri ich občasných pobytoch doma. Vďaka nemu sa na Anete konali predovšetkým veľkolepé poľovačky, ktorého sa s toľkou radosťou zúčastňoval dokonca samotný kráľ. No pri každej veľkej návšteve sa Lorenza aj tak najradšej utiahla do nejakého tichého kúta a potichu si tam vyšívala.

Nepotrebovala nijaký prapych, žiadne lepšie zaobchádzanie, dokonca ani vlastnú komornú, lebo napriek pôvodu ju vždy viedli k skromnosti. Postačilo jej, ak jej s kúpeľom alebo oblečením občas prišla pomôcť niektorá

slúžka. Vojvodkyni vracala jednu kandidátku na komornú za druhou, až to napokon pani domu vzdala. Lorenza by nezniesla, aby za ňou ako špeh neprestajne niekto sledil.

Okrem toho sa každá tunajšia slúžka tvárila, že nerozumie jej francúzštine. Ani jej meno nevyslovovali poriadne a namiesto *Lorenca* ju nazývali *Lorenza*. Sklučovalo ju, keď nad ňou takto okato ohŕňali nos a vojvoda s vojvodkyňou ich nikdy nezahriakli.

Lorenze so šperkami zmizol aj akýsi hmatateľný kúsok spomienky na Rogera. Veď čo jej po ňom zostalo, ak nie tých zopár studených kameňov zasadených v zlate? Ešte aj pozemky kdesi na juhu pripadnú Rogerovmu bratancovi z otcovej strany, Jacquesovi d'Albon de Saint-André. O tie by si musela nárokovať u kráľa. S tým jej kedysi prislúbil pomoc senešal, lenže za celé tie dva roky sa v jej veci nič nestalo, a teraz, bez senešala, sa už asi ťažko niečo zmení.

Ako všetky šľachtické dcéry, aj Lorenzu učili spevu, hre na lutne, latinčinu, francúzštinu, a tiež kresliť a vyšívať. Ibaže to sa teraz ukázalo ako vonkoncom nepraktické. Ocitla sa sama uprostred cudzej krajiny, nikto pri nej nestál, žiadny otec ani manžel a ona nevedela, čo si v novej situácii počne. Nevedela, ako o dedičstvo po manželovi bojovať. A napokon, načo bojovať, keď milovaného jej to aj tak nevráti?! Ako plynul čas, cítila sa stále viac zlomená a chorá. Svetské veci nechávala na Pána Boha a o tu úpornejšie sa na svojom kľakadle modlila. *À qui la tête fait mal, souffre par tout le corps.* (Keď je hlava chorá, celé telo je choré.)

Často premýšľala, či by sa užitočnejšie necítila v kláštore, kde aj tak asi skončí. Nevedela, čo si počať. Mala iba dvadsaťjeden rokov a jej život sa skončil skôr, než sa vôbec začal.

Za oknom neprestávali zúriť živly, upadajúce do pasce stále hlbšej noci, a mladá barónka sa na kľakadle pokúšala spomenúť si na zvuk, ktorý ju pred chvíľou tak veľmi vyrušil.

Iba sa mi čosi marilo, veď tu sa nikdy nič zaujímavé nemôže stať! Kto by sa už len zatúlal sem na Anet?!

S novým povzdychom vstala, usadila sa na okraji postele a siahla po masívnom kameninovom pohári s modrým vzorom. Dopila svoj bylinkový extrakt, ktorý jediný jej privolával aký-taký spánok. Pohár odložila naspäť na medený podnos a sviecu sfúkla tak sklamane, akoby rozfukovala zvyšky vlastnej márnej nádeje. Vystretá na posteli, natiahla cez seba perinu a odovzdane zatvorila oči. V tme jej prievan drsne hladil tvár. Jeho škripavé kvílenie sa ozývalo po celom dome, akoby ho malo už-už odfúknuť a zbúrať, a ju pri tom príjemne mrazilo. Počas nocí, ako je táto, tlačili vášne počasia

na jej sluchy nástojčivejšie než inokedy. Vtedy sa jej veľmi živo vracal sen o tom jedinom milovaní s najmilším Rogerom. V jej takmer spiacom vedomí sa prebúdzali city, ktoré sa jej cez deň tak dobre darilo potláčať, no len čo zhasla svetlo, mohla by prisahať, že pri sebe cítila jeho blízkosť, jeho vôňu...

Nečudo, že kvôli tým snovým objatiam milovaného muža túžila barónka Lorenza de Nançay po zvyšok svojho života už iba spať.

2.

Nadránom, zo pár hodín potom...

Vždy koncom leta mávala Diana de Poitiers, vojvodkyňa de Brézé, tridsaťdvaročná čerstvá vdova po normandskom senešalovi Louisovi de Brézé, mimoriadne ľahký spánok. Odmalička vycítila príchod jesene skôr než ktokoľvek iný a nadchádzajúca zmena ju inštinktívne rozrušovala rovnako ako ostatné prírodné stvorenia, ktoré vojvodkyňa s nedočkavou dychtivosťou tak rada lovila. Ešte horšie spávala, ak bola nútená prenocovať v cudzom prostredí. Zdatná a športovo založená, stávala sa v tomto období netrpezlivým ranným vtáčaťom a na svojich cestách sa ponáhľala o to viac. Presne ako teraz.

Lenže práve včera večer jej skromný sprievod, s ktorým sa tak nečakane rozhodla vybrať z kráľovského zámku Blois domov na Anet, prepadol nepríjemný dážď. Zakrátko sa premenil na urputnú búrku, až sa na noc musela vojvodkyňa aj jej služobníctvo uchýliť v najbližšom hostinci, ktorého meno si radšej ani nepamätala, hoci na Anet zostávalo už iba kúsok cesty. Ledva stihli prebrodiť Eure! Drzý prievozník si v tom nečase vypýtal dvojnásobok.

Vojvodkyňa sa v posteli iba prehadzovala a len čo ranné zore slabučko zožltli, ešte ani nezružovali, ona už vyskočila na koňa.

Jej komorná Philipa, ktorá by za svoju pani Dianu aj život dala, ju za nič na svete nechcela pustiť samotnú. Zjavne narýchlo oblečená a otupene rozospatá, pokúsila sa verná komorná vyšplhať na čerstvého koňa, aby vojvodkyňu na zvyšok cesty nasledovala, no unavené telo ju zrádzalo.

Pani sa jej strachu len vysmiala, aj keď ju Philipina oddanosť mierne do-

jímala. Veď počas ranných prechádzok na koni či poľovačiek sa zvykla vojvodkyňa Diana zatúlať omnoho ďalej, než je teraz zvyšná cesta domov!

Keď Philipe prikázala, aby zosadla, dolámanej a nie už práve najmladšej komornej sa po noci strávenej v nepríjemnej posteli nijako neulavilo. Práve naopak. V poslednom pokuse vojvodkyňu ovplyvniť sa Philipa odmlčala a dokonale vystretá, zanovito zapichla svoj pohľad do zeme. Takýto prudký nesúhlas by si inak prejavit nedovolila.

Ako to, že jej uvážlivá, dôstojná a elegantná pani túto situáciu nechápe? Čo by na to povedal nebohý vojvoda? Alebo čo by na to povedalo Jeho Veličenstvo, samotný kráľ František I.? Skrátka sa nepatrilo, aby vysokopostavená dvorná dáma lietala na konskom chrbte po kraji, hoc aj vlastnom kraji, celkom sama!

„Netvár sa tak kyslo, Philipa,“ usmiala sa vojvodkyňa, úprimne pobavená jej vrelým protestom, a pritom si zaprávala zopár neposedných plavých kaderí pod svoj čierny klobúk. „Budem na Anete skôr, než vy vôbec vyrazíte. A hlavne dozri, aby ste všetko dobre pobalili,“ nakázala ešte, kým definitívne zvrtna koňa. Vzápätí vyrazila, aby svojej zanovitej komornej zmizla z dohľadu.

Ak vojvodkyňa de Brézé hovorila o balení, v skutočnosti nemala na mysli batožinu – veď na noc vôbec nič nevybalili. Diana hovorila o batožine iba preto, aby si komornú trochu udobrila. Tým jej prejavila absolútnu dôveru, že dvoch mladých telesných strážcov, staršieho kočiša a novú mladučku slúžku zverila jej veleniu a aj ich vlastným ranným rituálom, pre Dianu takým pomalým. A hoci ju Philipa dokonale pochopila, plná rozpakov, sa dívala za vzdalujúcou sa elegantnou postavou na koni.

Premkýnal ju chlad, preto si lepšie pritiahla kabátec a vykročila smerom k stajniam, za ohlávku vedúc koňa.

3.

Diana vedela, že Philipa má pravdu. Nepatrilo sa cestovať sama, ani takto naľahko a už vôbec nie odchádzať od dvora tak často, lenže tieto dni vojvodkyňu de Brézé nečakane zmohli.

Podľa vlastného želania nebohého vojvodu de Brézé pochovali v Rouene, kým srdce mu o pár dní neskôr vložili do hrobky do opátstva Couloms k jeho otcovi. To všetko preňho jeho vdova do bodky splnila a dúfala, že jej to prinesie pokoj. No zjavne neprinieslo. Manželova neprítomnosť Dianu

po návrate do kráľovského paláca práve tam bolela silnejšie, než by kedykoľvek predtým predpokladala.

Vydali ju pätnásťročnú za jedného z najmocnejších mužov krajiny, bohatého a urodzeného, ibaže v neposlednom rade za muža o tridsaťšesť rokov staršieho od nej. Tak kto by sa mohol čudovať, ak by ho nikdy nemilovala?! No so starým Louisom sa naučila žiť, zvykla si naňho, na jeho múdrosť a rozvahu, veď obaja uprednostňovali pred všetkým hlavne rozum...

... a možno preto obyčajne pragmaticky založená vojvodkyňa v tieto dni nerozumela vlastným pocitom.

Pri dvore ju po návrate z pohrebu všetko ťažilo a dusilo. Okrem toho musela nečakane čeliť náhlemu a razantnému zaliečaniu sa tamojších viac či menej slobodných a viac či menej urodzených pánov. Vysoko postavená a vplyvná vojvodkyňa, povestná nielen nepochopiteľnou oddanosťou k starému manželovi, ale aj svojou krásou, bola zrazu voľná, a preto sa stala stredobodom ich záujmu. Trúfalé dvorenie však vojvodkyňu nesmierne obťažovalo, až sa túžila utiahnuť domov na Anet. Tu si nemohla dovoliť žiadny prejav slabosti, nijaké slzy či otvorené odmietavé výstupy kvôli neprimeranému dvoreniu, preto chcela odtiaľto čo najrýchlejšie uniknúť.

Čerstvej vdove Jeho Veličenstvo argumenty o smútení uznalo, aj keď by ju tu potrebovalo, a na pár dní pani de Brézé odbremenilo od dvorských povinností.

No predovšetkým Dianin dvanásťročný zverenec, druhorodený kráľovský syn, princ Henrich, niekoľkokrát pred kráľom otvorene protestoval, len čo sa dozvedel, že jeho obľúbená dvorná dáma, na ktorej lipol podobne ako na matke, ktorú už nemal, sa v takom krátkom čase opäť chystá preč. Keď sa s ním lúčila, aspoň na adresu jej vdovských šiat vzdorovito podotkol: „... a čierna vám vôbec nesvedčí, madam!“, hoci namiesto drsného smútočného súkna sa obliekala do jemného čierneho hodvábu alebo atlasu.

Dúfala, že steny Anetu, každý jeho kút jej bude pripomínať zmysluplné chvíle s manželom a ochráni ju, kým opäť nájde svoju povestnú rozvahu. Chcela veriť, že i krátky pobyt na zámku upokojí jej zvláštne prázdne srdce... a pritom cítila výčitky, že potrebuje byť na krátky čas celkom sama, sama, dokonca aj bez svojich dvoch dcér.

Preto sa teraz na chrbte čerstvého koňa netrpezlivo rútila dopredu, hľadať doma to, čo kdesi stratila...

A kto v to ráno zazrel ženu v čiernom čepci a čiernych šatách, za ktorou zlovestne vial rovnako čierny plášť, sediacu zhodou okolností ešte aj na čiernom koni, ktorého dupot mocných kopýt sa rozliehal dodaleka, ľahko si ju oproti svitaniu mohol pomýliť s nejakou strašnou bytosťou z polosveta,

či so samotným diablom, ktorý galopom uniká pred svetlom nového dňa. Určite by sa pre istotu aj prežehnal.

4.

Urútená, no o trochu spokojnejšia, prichádzala vojvodkyňa Diana na svoje panstvo Anet. Nikdy nemusela búchať na bránu, lebo každý so strážcov zámku ju už z diaľky spoznal, hoci dnes prišla prekvapivo sama a zo severu smerom od lesa, po novom moste.

Stráž vždy pozorne sledovala okolie zámku z pozorovateľní sponad dvoch hlavných vchodov do zámku. K starej hlavnej bráne na juhu viedol z dláždenej hradskej, postavenej ešte za rímskych čias, ponad vodnú priekopu padací most, ten ale na Anete už desaťročia nezdvíhali. Cesta zo severu bola nová, s úplne novým pevným mostom a ani stráž si na ňu ešte celkom nezvykla. Do zámku sa dalo dostať ešte aj z juhozápadu bočnou bráničkou pre služobníctvo, no kvôli nebezpečnosti úzkeho padacieho mostu s vypadanými drevenými brvnami a hrdzavej konštrukcii tadiaľ radšej skoro nikto dnu nechodil.

Vodu v priekope napájala rieka Eure, vinúca sa k pozemkom zámku od severu. Na druhú stranu rieky sa dalo dostať až trochu ďalej od zámku. Z východnej strany pozemkov panstva rieku svojimi dvoma robustnými kamennými oblúkmi preklenoval most pre peších a jednotlivé kone. Teda ak sa obyvatelia zámku alebo ľudia z príslušného mestečka chceli kvôli štvrtkovému trhu v Dreux alebo z iných dôvodov dostať na druhú stranu Eure suchou nohou, prechádzali úzkym mostom. No a vozy a koče museli použiť brod ťahaný volmi až pri Marccily sur Eure, čiže sa vydať presne opačným smerom.

Z juhozápadu sa k hradbám Anetu túlilo mestečko ako dľaň, z ostatných strán zámok obkolesovali predovšetkým bohaté a husté lesy.

Masívnu dvojposchodovú budovu samotného zámku, kedysi poctivo postavenú ako masívny hrad z tehál a kamenia v obdĺžnikovom pôdoryse, chránili vysoké a podobne rozložené hradby. Rozľahlé nádvorie v hradbách poskytovalo prekvapivo veľkorysý priestor okolo celej budovy zámku a jeho vedľajších hospodárskych budov, priliehajúcich k domu zo západu, no Diana si nikdy nezvykla na ťaživosť tejto starodávnej architektúry. Do určitých prestavieb sa pustila hneď po svadbe, v ktorých z času na čas pokračovala, ibaže výsledky ju len málokedy uspokojovali. Pomerne nedávno začala po-

stupne medzi severnými hradbami a lesom tvoriť záhradu s milými záku-
tami, ale nikdy by nemohla celkom zmeniť podstatu okolia domu. Na to
tie lesy príliš milovala.

Ako každý s vlastným vkusom, nezvykla podliehať móde, lebo ju sama
tvorila. Napriek tomu rada prijala za svoje niektoré svieže nápady od no-
vých majstrov z Bologne či Florencie, ktoré ju v kráľovských palácoch a zá-
hradách vo Fontainebleau alebo na Amboise doslova nadchli. Osobne bo-
la veľmi hrdá najmä na fontánu s postavami rozmarných amorkov a nýmfv,
z ktorej väčšinu vymyslela sama a ktorej dokonca navrhla aj umiestnenie.
Rozhodla sa ju nechať vystavať severne od domu, smerom k budúcej záhra-
de, hoci manžel protestoval, že bude príliš nevkusná, než aby ju sledovali
z každej izby z tej strany domu. Dokonca bude (podľa neho) zavádzať vo
výhlade, keď sa zadnými dverami vyjde von!

Ona však naňho nedbala. Aby fontána spájala dom so záhradou a aj pre
priamy prechod do záhrady, nechala čiastočne zbúrať dokonca kus hradieb
zo severnej strany a preklenúť hladinu rieky Eury, ktorá zámok z tej strany
priamo obkolesovala, celkom novým trvalým širokým mostom. Predtým
sa o tom s vojvodom dlho vášnivo preli, no most i fontána napokon prí-
jemne prekvapili aj starého pána. Dennodenne tešila každého, kto vyšiel
zadným východom z domu. Od mosta sa v záhrade mali lúčovito rozbiehať
tri hlavné chodníky, no po vojvodovej smrti Diana všetky vonkajšie práce
nečakane zastavila.

Napriek všetkému jej nový budovateľský rozmach nemal ambíciu pre zo-
pár moderných kríkov a rastlín z Nového sveta nechať záhradu rozbehnúť
sa, kam až oko dovidí. Nikdy by nenechala zotáť obrovské plochy lesa, hoci
záhrada by pekne obkolesila cestu, križujúcu pôvodne divú lúku za zámkom,
ktorá ďalej viedla lesom popri Eure smerom k Marccily sur Eure.

Diana si svoju záhradu naplánovala ako komorne pôsobiace ostrovčeky
zopár veľmi rafinovane vyberaných rastlín, krov a stromov a vycibrenosťou
ich tvarov a farieb chcela zdôrazniť kontrast medzi divou prírodou nao-
kolo a dokonale premyslenou záhradou. A nielen pre svoje každodenné
jazdy na koni, keď trávila čas doma, či pre bohatosť poľovačiek, ktoré le-
sy štedro poskytovali aj jej významným hosťom milovala každúčeký strom
v okolí zámku...

... ibaže kvôli smrti vojvodu Diana tento rok tradičnú každoročnú po-
ľovačku neporiadala.

Dnes ráno sa strážnik približujúceho sa čierno-čierneho jazdca od severu
najskôr zľakol, ale podľa charakteristickej rýchlej jazdy čoskoro spoznal voj-
vodkyňu. Už aj zoskočil z pozorovateľne dolu k priechodu medzi hradbami

a po ďalšom strážnikovi poslal do domu správu, že pani prichádza. Tomu sa len tak šišak natriasal, ako ozlomkrky utekal novinu oznámiť. Nedala vedieť, že príde, a dom sa teraz ešte len prebúdza, ale každý vedel, že ak niečo nebolo v dome v poriadku, vedela sa ohnivo rozparádiť!

Vojvodkyňa im nemohla poslať správu, že príde, veď ešte predvčerom ani sama netušila, že sa na Anet vôbec vydá! Preto plne chápala roztržitosť, vpišanú do rozpačitých pohľadov svojej čelade i služobníctva.

Keď prichádzala novým mostom k stajniam popri fontáne, neveriaco na ňu vyvalovali okále, akoby tam pred nimi vyrástla rovno zo zeme. Niektoré rozospaté tváre, s dokorán otvorenými ústami, v nej vzbudili úsmev.

Štipľavo svieži studený ranný vzduch, ešte vlhký od nočnej búrky, a zároveň až dusivo šteklivý od voní bujnej prírody konca leta, ju cestou osviežil, zdvihol náladu i trochu upokojil. Bola konečne tu a naozaj sa začínala cítiť spokojná.

... možno i znovu dostatočne silná...

Páčilo sa jej, ako sa prebúdza tento známy svet, ktorému vládla. Ako by sa tu naozaj nič nezmenilo. Sňala si klobúk, veď bola doma, a utrela si spotené čelo.

Služobníctvo ju náhlivo, ale predsa len prívetivo vívalo, až sa jej zamarilo, že aj Louis už-už vyjde spoza rohu. Chrbtom ruky si do rukavičky utrela prirýchlu slzu...

„Vitajte doma, madam!“ pristavil sa rovno pred jej koňa správca Régnaud de la Duché, urastený štyridsiatnik, ktorého vojvoda najal už dávno. Svoju prácu si robil dobre a ju v týchto časoch tešilo, že sa má na Anete na koho spoľahnúť.

Hlúpo jej napadlo, ako rada vidí i jeho, hoci ju na ňom vždy odrádzal ten pohľad jeho chladných sivých očí.

De la Duché za sebou viedol jej dva elegantné chrty, čo pred dvoma rokmi dostala ako dar od Jeho Veličenstva, ktorému ich pri nejakej oficiálnej návšteve zasa poslal ako dar na znak úcty turecký sultán Sulejman.

„Prečo ich vediete na vôdzke, milý pane?“ začudovala sa Diana. Svojich miláčikov nikdy neprivážovala, hoci to boli poriadne divé šelmy, ktorých inštinkty sa osvedčovali hlavne pri poľovačke. Psy počúvali na slovo jeho, Dianu a o trochu menej aj nebohého vojvodu, ale inak väčšine panstva naháňali strach, ako ich nikto nevedel skrotiť.

„Od noci sú nepokojné, madam,“ odvetil jej de la Duché na vysvetlenie a voľnou rukou potľapkal koňa. „Zrejme jediné vycítili váš príchod,“ dodal sucho, pokúsiac sa žartovať.

Potom zachytil ohlávku koňa, aby ho vojvodkyňi pri schádzaní podržal,

a pritom sa obzrel, komu zo sluhov by odovzdal psy. Čelade sa tu už zhýklo pomerne dosť, no každý uhýbal pohľadom. Psom sa všetci báli aj obyčajne, nie teraz, keď takto zlostne vrčia a z celej sily sa bránia uviazaniu. Ktovie, čo by urobili, ak by ich mocný správca poriadne nedržal?!

„Čo dostali žrať?“ zaujímala sa Diana, keď zoskočila. Zamračené si čupla k psom. Rukami v rukavičkách si skúmavo prezerala ich hlavy a potom ich poškriabala za ušami. Len čo sa ich dotkla, spokojne zaskučali.

De la Duché pustil popruhy, aby sa s nimi mohla zvítať. Nadšené, že vidia svoju pani, Apollon a Daphné sa natlačili tesne k nej, až ju skoro zhodili. Na chvíľu zabudli, čo ich rozrušilo a ešte viac zaliečavo skučali, dokonca aj radostne vrteli chvostami. No len čo správca otvoril vráta stajne, vedúc dnu Dianinho koňa, psy sa zmenili ako mávnutím čarovného prútika na zlostné sane a znovu rozdivené sa chceli rozbehnúť za ním.

Diana ich bleskurýchlym chmatom zastavila. „Dost!“ zrevala z plných pľúc, ibaže sa pritom na klzkej zemi pošmykla. Psy aj naďalej prudko štekali a aby ich udržala, musela zostať ležať v blate.

Okamžite k nej priskočili správca so sluhom Jeanom. Správca schytil popruhy, psami prudko mykol a skríkol na ne. Konečne poslúchli.

Jean pomohol vojvodkyňi vstať. Zotri slúžky jej zbytočne oprašovali šaty od blata a mokrej trávy, jedna jej podala klobúk, čo skončil v mláke.

Vojvodkyňa sa vystrela a jemne, lež rázne odtisla slúžky nabok a našťavným krokom vrazila do stajne ako veľká voda. Náhle totiž pochopila, *prečo* sa psy zrazu správajú tak agresívne.

Vtedy sa jej do cesty postavila Nanette, Jeanova matka.

Dalo sa čakať, že kde je večne lenivý Jean, tam sa objaví i jeho teľnatá matka, napadlo jej.

„Neunúvajte sa, madam! Jean vášho koňa odvedie,“ zaznel pred Dianou hrubý Nanettein hlas.

„Čo to tam skrývate?“ zasipela vojvodkyňa nahnevane a ukázala Nanette, aby ustúpila. Ako sa jej tá dojka vôbec opovažuje stavať do cesty!

„Nič neskrývame, madam...“ rozhodila baculatá Nanette rukami v geste nevinnosti, zomkla pritom aj ústa a vzápätí čo najlaskavejšie dodala: „... ale určite si rada oddýchnete po ceste...“ Len Jean jediný vedel, aký veľký strach práve prekonáva jeho matka.

„Nanette!“ zahriakla ju Diana, lebo jej dochádzala trpezlivosť. „Už dávno ste mali nosiť vodu na môj kúpel!“ Pritom spoza pásu vytiahla čierny jazdecký bičik s krátkou rukoväťou a svižne ním flochla do vzduchu. Nepríjemný zvuk zapraštal naokolo.

Prefaknutý Jean najskôr mrkol na matku, či jej vojvodkyňa neublížila, a vzápätí sa pozrel akýmsi nepravdepodobným smerom.

Diana okamžite zamierila presne tam a odstrkujúc Jeana, v priestore, kam sa odkladali postroje, uvidela na udupanej dlážke na troche slamy ležať neznáme dievča. Od hlavy po päty ušpinená, chúlila sa v dotrhaných handrách.

„Kto to je?“ zasyčala sa vojvodkyňa prísne.

Jean, tušiac katastrofu, sa obranne postavil medzi dievča a svoju pani. „Ni-nikto, madam...“

Pri vchode do stajne sa už v tej chvíli zvedavo tlačilo skoro všetko služobníctvo. Správa o príchode panej a čomsi so psami a stajňou sa rozšírila rýchlejšie ako požiar.

„Veľmi dobre vieš, že tu neznesiem žiadne vaše dedinské fľandry! Už konečne prestaň s tými móresmi, čo ťa naučil Roger! Dávno tu nie je a ty si tu iba sluhom.“ Dojkin syn si príliš dovoľoval. Musí konečne pochopiť, kde je jeho miesto! Čo na tom, že sa podobá na nebohého vnuka jej muža? Nastal čas tých dvoch konečne vyhodiť!

„Ale, madam... Ja...“

Diana ho zlostne obišla. Keď sa zohla nad mladú ženu, rozpadol sa jej aj zvyšok čohosi, čo by sa predtým dalo nazvať úcesom. Plavé kadere jej padli dopredu a to ju ešte viac dopálilo.

„Vstávaj, ty chudera!“ zvriskla Diana a rozpriahla sa, že nešťastnicu zbičuje. „Tu nie sme nijaký nevestinec ani chudobinec, ty pobehlica jedna špinavá!“

Už-už by ju udrela, keby jej Jean nezadržal ruku. „Madam, nie... Prosím!“

Okamžite mu zostala vďačná, lebo pod vrstvou blata si zrazu všimla jemnú a bohatú výšivku okraja jej plášte i modrých šiat pod ním. Toto nie je nijaká pobehlica, došlo jej zrazu. Zároveň pod špinou zbadala pestované vlasy, ruky i pôvodne vzácne, no teraz zničené oblečenie neznámej. Kúsok od nej uvidela dotrhané saténové topánky. Nieкто ju sem musel priniesť. Dáma sa predsa vyzúva len v hlbokom súkromí!

„Madam, prosím, zmilujte sa...“ začal Jean, no tomu do reči skočila jeho matka: „Prišla v noci, madam, v tej búrke. Nevedeli sme, čo s ňou máme robiť!“

Vojvodkyňa sa zrazu prestala rozčuľovať, upokojila sa. Uvoľnila ruku, čo Jean využil a rýchlo jej ju pustil. Vzápätí sa pokorne zhrbil, čakajúc od vojvodkyne za svoju opovážlivosť trest.

Niečo v nej sa zlomilo a boľavá prázdnota, čo ju páčila v duši za posledné

dni, zrazu niekam zmizla. Vrhla sa na zem k neznámej, sluhovu pokoru si nevšímajúc. Opatrne zdvihla jej hlavu a ešte opatrnejšie zahalila jej krehké telo do jazdeckého pláštá, ktorý si rýchlo strhla.

Vzápätí sa oborila na čelad: „Čo ste slepí? Vari nevidíte, že ide o urodzenú osobu? Ani vy, de la Duché?“ kričala Diana nahnevane. No správca vonku ešte stále držal tie dve krvilačné divé psiská, ktoré do jej kriku štekali o to nástojčivejšie. Iba on jediný zatiaľ vôbec netušil, čo sa v stajni odohráva.

„To nevidíte, že je celá premoknutá a ako sa trasie?“ pokračovala Diana. „Kto ju sem takto strčil ako prašivého psa? Jean, okamžite ju zaneste do hosťovskej izby a vy, správca, zapriahnite a priveďte doktora Cosiliéra, veď celá horí. Nanette, bežte pre ňu okamžite pripraviť nejaký posilňujúci odvar, kým príde lekár. Za toto sa mi všetci budete zodpovedať neskôr...“

„Nevedeli sme, kto to je. Prišla v noci...“

Vojvodkyňa Diana de Brézé vrhla zlostný pohľad na svojich slúžiacich, aby sa vzápätí, plná nefalšovanej materskej nehy, zohla celkom blízko k neznámej. Chytila ju za ruku, pohladkala po špinavých vlasoch a jemne sa jej prihovarila: „Nebojte sa, srdiečko, teraz už bude dobre...“ – a akoby to zároveň hovorila sebe...

Dievča s námahou a sotva badateľne pootvorilo oči. Pohlo perami, no nevyšlo z nich slovičko.

„Tíško, dieťa moje... Na slová bude čas neskôr. Teraz zbierajte silu!“ chlácholila ju Diana.

Vzápätí rázne vstala, vystrela sa a rozkričala sa na sluhov a čelad, ktorí sa stále nerozhodne chúlili pri vrátach stajne: „No tak! Pohnite sa už, pomôžte im! Ak tá mladá žena umrie, niekto z vás si to odpyká!“

5.

Pár hodín predtým...

Záhradník Justin, nízky a pomerne zavalitý šesťdesiattriročný muž, od detstva krívajúci, by si nikdy nepomyslel, že sa práve jemu môže toto stať! No keď mu v noci padla do náručia táto dievčina, premkla ho vlna nového a úplne neznámeho pocitu. Už je to zopár rôčkov, čo prestal naháňať dievčatá z dediny i z panstva, ale keď zachytil toto krehké stvorenie, ako klesalo k zemi, zdalo sa mu, že to spadol z nebies niektorý z božích anjelov.

Vždy si myslel, že krajšia žena ako nádherná vojvodkyňa Diana ani nemôže existovať. Vojvodkynina dokonalá biela pleť žiarila predovšetkým pri svetle sviec, keď sa prezliekala alebo keď sa ráno kúpala. Nikdy by si nechal ujsť divadlo jej očistného rituálu. Pozarovnával ju cez nenápadný priezor, ktorý si vyrobil ešte počas prestavby Anetu, keď sa doň Diana ako druhá senešalova manželka nastahovala. Jej nedokončené architektonické zásahy, vďaka ktorým vznikli na chodbách rôzne výklenky, smerujúce k budúcim prístavbám a zväčšeniam, čiže zatiaľ nikam, radšej zakryli ťažkými závesmi či gobelínmi z benátskych či milánskych vojenských výprav. Pre Justina sa však tieto chyby stali neoceniteľné!

Nejednu príjemnú chvíľku zvykol tráviť zahľadený do priezoru za gobelínmi pri vojvodkyniných komnatách. A neskôr, keď si pán Roger priviedol nevestu, mladučkú, trochu okrúhlu Lorenzu, tiež pohľadal zákutie, odkiaľ by prevrtaným otvorom uvidel čo najviac. No Lorenza predovšetkým neprestajne vyšívala a večne sa modlila, čo ho nudilo aj napriek jeho nenáročnej náture. O to väčšmi sa tešil, keď sa na Anet od dvora vracala síce nie už mladučká, ale stále prekrásna a príťažlivá vojvodkyňa...

... no ale dnes v noci mu z neba spadol tento anjel!

Iba náhodou kráčal okolo hlavnej brány práve vo chvíli, keď na ňu ktosi zabúchal a slabý ženský hlas kričal o pomoc a zmilovanie Božie. Strážnik Séraphin ako vždy meškal, tak teda on sám otvoril bránu a ona presne vtedy zamdlela od vysilenia. Zachytil ju, inak by skončila v obrovskej mláke. Dlhá chôdza v tomto nečase a zjavne i niekoľko pádov do blata zruinovali jej oblečenie i topánky.

Keď v zúrivých zábleskoch búrky uvidel jej krásnu tvár, zostal záhradníkov osud navždy spečatený.

Rýchlo sa poobzeral, či ich niekto nezazrel. S námahou, ale veľkým nadšením ju odniesol na neďalekú lavicu do výklenku, kde nepršalo, ďalej od múrov budovy hlavnej brány, a na svoje pomery rýchlo bránu zatvoril.

„Čo tu robíš takto v noci, záhradník?“ okríkol ho nečakane strážnik Séraphin, ktorý sa práve vracal z kuchyne. Jeho snúbenica, ryšavá kuchárka Francine Duvayová, mu naservírovala na zahriatie trochu cibuľovej polievky a pečené mäso, čo preňho potajomky odložila od večere z barónkinho stola.

„Nič,“ odvetil Justin a popritom flochol očkom smerom k neznámej, či ju strážnik nezbadá. „Čo by som robil, milý Séraphin, priateľko?! Len tá búrka trieska ako bláznivá!“

„Čo sa mi tu motáš po nociach, starý? Lepšie je byť teraz doma, nie? Pekne v teplučku, v posteli...“ odvetil strážnik miernejšie, lebo mu došlo,